

HET WATERSCHAP GAAT NIET ALLEEN MEER OVER WATER

Rentmeesters zoeken nieuwe oplossingen voor een nieuwe werkwijze van het waterschap

De waterschapsverkiezingen van dit voorjaar zijn betrekkelijk geruisloos verlopen. Hier en daar een zetel verschoven, maar dat zal nergens leiden tot grote veranderingen in aanpak of beleid. En dat past misschien ook wel bij een functioneel bestuur. Toch denkt dijkgraaf Tanja Klip-Martin van waterschap Vallei en Veluwe dat er de komende jaren veel staat te gebeuren bij haar waterschap. En dat heeft ook effect op de rentmeesters van het waterschap.

Natuurlijk, zo begint Klip, moeten wij zorgen voor schoon water, voor veiligheid en voor voldoende water. Dat zijn de kerntaken van elk waterschap, dus dat doen ze met heel veel inzet. “En natuurlijk zijn we zeer alert op droogte zoals we die in 2018 hebben gehad en misschien de komende jaren wel vaker gaan beleven. Maar wat we de afgelopen tijd ook hebben ontwikkeld is een nieuwe kijk op een aantal grote maatschappelijke thema’s. Klimaatadaptatie is de komende jaren voor elke bestuurder van een overheid van belang. Dat geldt ook voor de energietransitie en het werken aan een circulaire economie. Het werken aan deze grote thema’s behoort niet tot onze kerntaak, maar wij nemen ze wel mee in ons werk. Dat betekent dat we bij al ons werk, bij al

onze projecten bedenken wat ze voor effect hebben op klimaat, energie en circulariteit. Ik noem als voorbeeld het winnen van energie en grondstoffen als fosfaat uit rioolwater. Nee, wij zijn geen energieproducent, maar we willen wel onze bijdrage leveren aan de energietransitie dus verkennen wij deze mogelijkheden. Over een paar maanden is waterschap Vallei en Veluwe energieneutraal. Dan wekken we via de vergisting van ons rioolslib zelfs meer energie op dan we zelf verbruiken. Een ander voorbeeld is dat we steeds vaker kijken of we de klei die bij een project vrijkomt, kunnen gebruiken voor een dijkversterking. Eerst voerden we de klei af als deze niet paste bij de ontworpen dijk. Nu doen we het andersom: wat voor een dijk kunnen we

eventueel maken met deze klei? Want het is uit duurzaamheids-, klimaat- en circulariteits-oogpunt veel beter om zo min mogelijk met allerlei bouwstoffen te gaan slepen.”

Omgevingswet

Een tweede belangrijke verandering voor het waterschap is de komst van de Omgevingswet. Volgens die wet maakt het rijk een Nationale Omgevingsvisie, maken alle provincies een provinciale en de gemeenten een gemeentelijke omgevingsvisie. “Het staat niet in de wet dat wij er één moeten hebben, maar wij hebben een eigen Blauwe Omgevingsvisie geschreven. Het is ons strategisch kompas voor de komende jaren. Maar je zult zien dat we met dit kompas een mening gaan hebben over zaken waar we strikt genomen niet over gaan. Ik noem als voorbeeld het kwelwater van de Veluwe. Dat komt op sommige plekken onder de Randmeren door in de Flevopolder naar boven. Wij gaan waarschijnlijk in gesprek met de provincie, Vitens en grondeigenaren om eens te kijken of we niet iets kunnen met dat schone water. Ander voorbeeld is de bodemstructuur. In veel gevallen zou die beter moeten om daarmee het infiltrerend vermogen te vergroten. Wij gaan daar als waterschap niet over, maar we vinden er wel wat van. De Omgevingswet biedt ons wel de mogelijkheden om daar met andere partijen over in gesprek te gaan.”

Die bredere kijk, dat ‘Omgevingswet-kijken’, zal ook tot andere werkwijzen leiden, zegt Klip. Als voorbeeld noemt ze de versterking van de Grebbedijk bij Wageningen. Een overzichtelijk stuk dijk van ongeveer 5,5 kilometer. “We kijken hier samen met omwonenden wat we nog meer kunnen doen, tegelijkertijd met de versterkingsopgave. Wat willen de roeiers, moet er een

“Vroeger voerden we de klei af als we die niet nodig hadden. Tegenwoordig vragen we: wat voor dijk kunnen we eventueel maken met deze klei?”

zwemplas komen, is er cultuurhistorie in het geding, liggen er nog extra natuuropgaven, heeft de lokale economie een zetje nodig? Het is allemaal bespreekbaar zolang we onze versterkingsopgave binnen de gestelde termijn kunnen uitvoeren. Voor onze rentmeesters, in dienst of ingehuurd voor een project, betekent dat een andere manier van werken.”

Voorheen zorgden de rentmeesters ervoor dat sec de voor de dijkverbetering benodigde grond beschikbaar kwam. Omdat de dijkversterkingsprojecten niet alleen maar versterkingsprojecten zijn maar ook, zoals bij onze Grebbedijk, onderdeel van een gebiedsproces, wordt het blikveld en daarmee het werkveld van de rentmeester breder. Er zitten meer partners om tafel in een groter gebied.

“Juist ook omdat we bijvoorbeeld zaken willen realiseren op grond die niet altijd van ons is of waar we formeel niets over te zeggen hebben of omdat we andere mogelijkheden zien voor betrokkenen op grond die juist wel van ons is. Dan komt het erop aan dat de rentmeester het verhaal goed kent en weet wat er allemaal mogelijk is. Zo ontwerpen we nu in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma bredere dijken met een veel flauwere helling, zogenaamde steunbermen. Op dat soort brede stroken grond, gelegen tegen de teen van de dijk, zou je best nog wel andere functies kunnen hebben, landbouw kunnen bedrijven. We hoeven die grond dan niet eens altijd in eigendom te hebben. Maar hoe regel je zoiets met grondeigenaren, wat mag er wel en wat mag er niet op zo'n steunberm en hoe regelen we dat financieel? De rentmeester zit daarmee dus eerder aan tafel in het proces en denkt vanuit een breder gebiedsperspectief proactief en creatief mee in oplossingen en maatwerktoepassingen.” 

